Kristuksen temppeliintuominen

2.2.

Sisällys

Kristuksen temppeliintuominen ... 3
Kirkottaminen ... 6
Lapsivuodeaika ... 6
Rotinat ... 8
Lapsivuodeajan herkkuja lännessä ja idässä ... 9
Juutalainen 40. päivän puhdistautuminen ... 10
Ortodoksinen kirkottamisperinne ... 11
Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi ... 13
Kynttelimessu (Candlemas) ... 14
Viimeinen ilta kynttilänvalossa ... 16
Imbolc ... 17
Herran kohtaaminen (Сретение Господне, *Sretenie Gospodne*) ... 18
Karhupäivä ja murmelipäivä ... 19
Liichtmëssdag ... 20
Gromnica ... 21
Candelaria ... 23
Chandeleur ... 25
Kansainvälinen ortodoksisten nuorten päivä ja äitienpäivä ... 28
Trndez ... 29
Jumalanäidin tuskat ... 30
Vinkkejä juhlan viettoon kotona ... 32
Lisää aiheesta ... 35
Ortoboxi-tehtävät ... 36
3.2. Pyhät vanhurskaat Simeon ja naisprofeetta Hanna ... 37

Kristuksen temppeliintuominen

Esijuhla 1.2. (1 pv)

Juhla-aika 2.–9.2. (8 pv)

- Juhlapäivä 2.2.
- Pyhien Simeonin ja Hannan muisto 3.2.
- Jälkijuhla 3.–9.2. (7 pv) *Jälkijuhlaa ei vietetä laskiaisviikolla eikä Suuren paaston aikana.*
- Päätösjuhla 9.2.

Juhlasta

Kristuksen temppeliintuomisen juhla on 40. päivä joulusta (ks. 25.12.) Juutalaisen lain mukaan esikoisensa synnyttäneen naisen tuli 40 päivän lapsivuodeajan jälkeen puhdistautua ja uhrata Jumalalle kiitosuhri. Kun Jumalansynnyttäjä, Joosef Kihlaaja ja Kristus-lapsi saapuivat Jerusalemin temppeliin, he kohtasivat siellä vanhurskaan Simeonin ja naisprofeetta Hannan. Simeon tunnisti pienessä lapsessa Israelin kaivatun Messiaan. Simeonin ja Kristuksen kohtaaminen oli samalla vanhan ja uuden liiton kohtaaminen.

Kristuksen temppeliintuonnin juhla on vahvasti linkittynyt Kristuksen syntymän juhlaan, ja molemmissa Jumalansynnyttäjän rooli on keskeinen: hän paitsi synnyttää Jumalan, myös kantaa tämän syrjäisestä luolasta maailmaan ja meidän eteemme.

Mikäli juhla sattuu keskiviikolle tai perjantaille, noudatetaan kevyttä paastoa eli öljy, viini ja kala on sallittu.

Temppeliintuonnin jälkijuhlaa ei vietetä laskiaisviikolla eikä Suuren paaston aikana. Jälkijuhlan kesto on, ajankohdasta riippuen, 0-7 päivää.

Jos pääsiäinen on aikaisimpana mahdollisena ajankohtana (22.3.) eikä ole karkausvuosi, ajoittuu Kristuksen temppeliintuonti puhtaan viikon maanantaille (eli suuren paaston ensimmäiselle päivälle). Tämä on aikaisin ajankohta, jolloin suuri paasto voi alkaa. Edellisen kerran temppeliintuonti oli puhtaana maanantaina vuonna 1818 ja seuraavan kerran vuonna 2285.

Juhlan tekstit

Parimiat:
2. Moos. 12:15–13:16, 3. Moos. 12, 4. Moos. 8
Jes. 6:1–12
Jes. 19:1,3–5,12,16,19–21

Epistola: Hepr. 7:7–17
Evankeliumi: Luuk. 2:22–40

Iloitse, armoitettu Jumalansynnyttäjä Neitsyt, sillä sinusta koitti vanhurskauden Aurinko,

Kristus, meidän Jumalamme, joka valaisee ne, jotka pimeydessä ovat.

Riemuitse sinäkin, hurskas vanhus, sylissäsi meidän sielujemme Vapahtaja,

joka on antanut meille ylösnousemuksen.

(Tropari, 1. säv.)

Juhlan tropari ja kontakki

Slaavilaisessa perinteessä temppeliintuonti luokitellaan Jumalansynnyttäjän juhlaksi. Muualla se on tavallisesti Kristuksen juhla. Liturginen väri voi olla sininen tai valkoinen.

Kirkottaminen

Lapsivuodeaika

Synnytyksestä alkava lapsivuodeaika kestää perinteisesti noin kuusi viikkoa. Lapsivuodeajalla on keskeinen merkitys synnyttäneen äidin fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle, sekä äidin ja vauvan kiintymyssuhteen kehittymiselle. Ihannetapauksessa äiti ja vauva saavat käyttää lapsivuodeajan leväten, tutustuen toisiinsa ja totutellen uuteen elämäntilanteeseen.

Monissa vanhoissa kulttuureissa lapsivuodeajan terveyttä ja elämää suojeleva merkitys on erityisellä tavalla tunnustettu. Lapsivuodeaika on pyhitetty niin, että se parhaiten palvelee äidin ja lapsen hyvinvointia. Lapsivuodeaikaan saattaa liittyä kulttuurisia tai uskonnollisia riittejä ja perinteitä, joiden tarkoitus on tukea äidin toipumista ja vauvan kiinnittymistä elämään.

Kuva: Pixabay/ u_mzvta95drs

Lapsivuodeaikana harjoitellaan mm. imetystä. Imetyksen sujuminen on aikanaan ollut vauvan selviytymiselle aivan oleellista.

Imetyksen tuki ry

Kuva: Pixabay/ jack78

Jeesuksen näin puhuessa eräs nainen väkijoukosta sanoi kuuluvalla äänellä: »Autuas se kohtu, joka on sinua kantanut! Autuaat ne rinnat, joita sinä olet imenyt!» Siihen Jeesus sanoi: »Niin, autuaita ovat kaikki, jotka kuulevat Jumalan sanan ja noudattavat sitä.» (Luuk. 11:27–28)

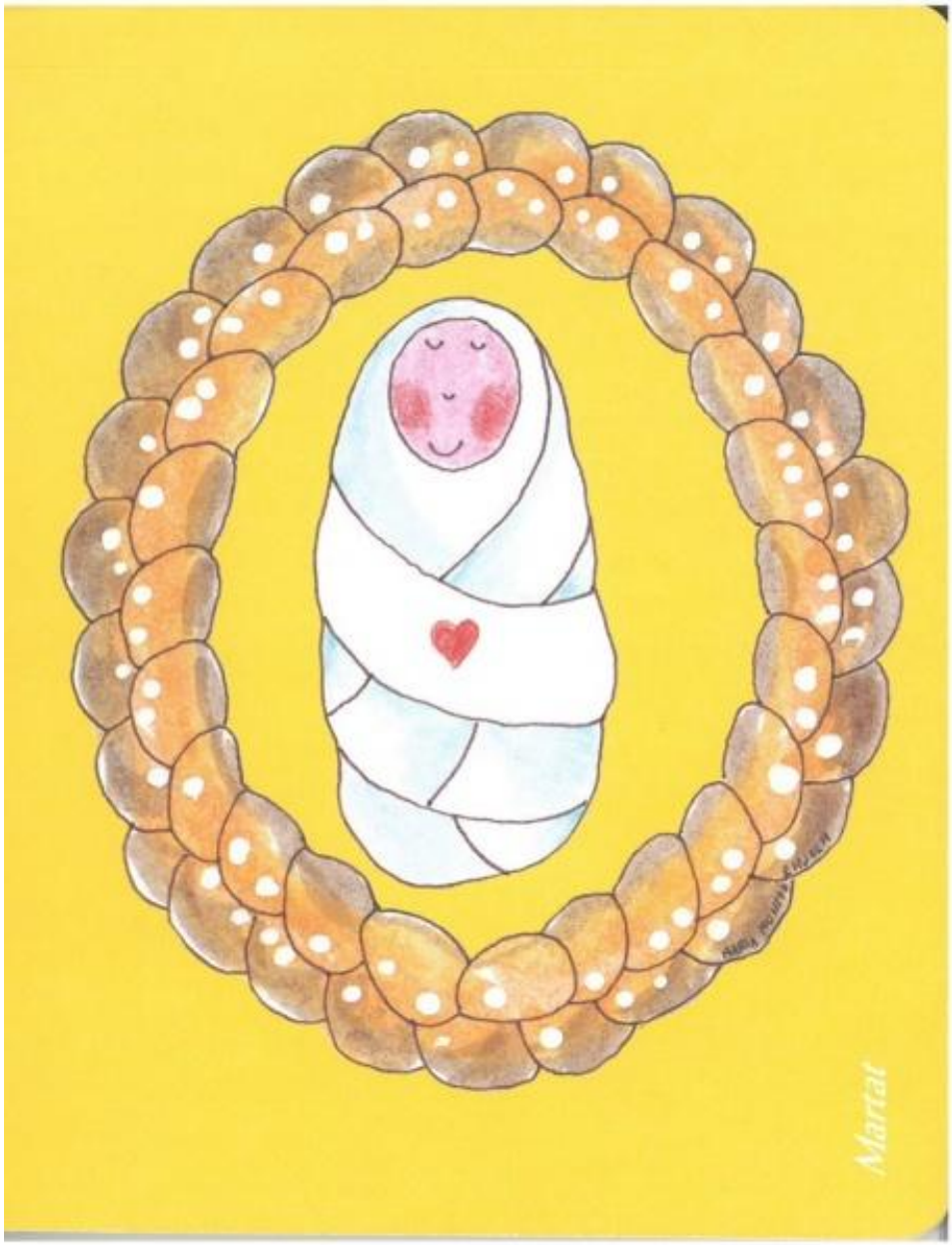
Imettävä Jumalanäiti on ikonityyppi 500-luvulta. Se syntyi vastauksena Efeson ekumeeniseen kirkolliskokoukseen (431), missä Neitsyt Maria todettiin Jumalansynnyttäjäksi. Ikonissa korostuvat Kristuksen täydellinen ihmisyys ja Jumalansynnyttään ruumiillinen äitiys.

Rotinat

Karjalassa oli tapana, että 40 päivän ajan vauvaperheeseen vietiin rotinoita. Rotinat olivat ruokalahjoja, jotka vapauttivat synnyttäneen äidin emännän velvollisuuksista. Usein rotinoiden tuojat myös siivosivat ja pyykkäsivät, jotta tuore äiti sai levätä huushollaamisesta.

Rotinat olivat tavallisesti tuhtia, rasvaista ruokaa, vuodenaikaan katsomatta. Vastasynnyttänyt äiti oli vapautettu paastoamisesta ja hänelle tuotiin monenlaisia herkkuja, jotta hän vahvistuisi.

Sana rotina tulee venäjän kielen synnytystä ja lapsivuodetta tarkoittavasta sanasta.

Rotinarinkeli on pullakranssi. Keskellä saattoi olla keitettyjä kananmunia, pikkuleipiä tai karjalanpiirakoita. (Kuva: Marttaliitto, julkaistu luvalla)

Rotinaperinne – Elävän perinnön wikiluettelo

Lapsivuodeajan herkkuja lännessä ja idässä

Monissa kulttuureissa on perinneruokia, joilla juhlitaan lapsen syntymää, tai joita nautitaan erityisesti lapsivuodeaikana. Karjalassa leivotaan rotinarinkeli, Englannissa Groaning Cake ja Libanonissa keitetään meghli.

Groaning Cake

Groan on suomeksi voihkia tai vaikeroida. Tätä englantilaista perinnekakkua on leivottu synnytyksen yhteydessä ja lapsivuodeaikana. Kakku on erittäin ravintorikas, mistä syystä sitä on epäilemättä leivottu synnyttäneelle naiselle. Lisäksi perinteeseen kuuluu, että tuore isä tarjoaa kakkua seurakuntalaisille ja vieraille 40. päivänä syntymästä tai äidin ja lapsen kirkottamisen yhteydessä. Tässä mielessä kyseessä on yhdenlainen kiitosuhri lapsivuodeajan päätteeksi.

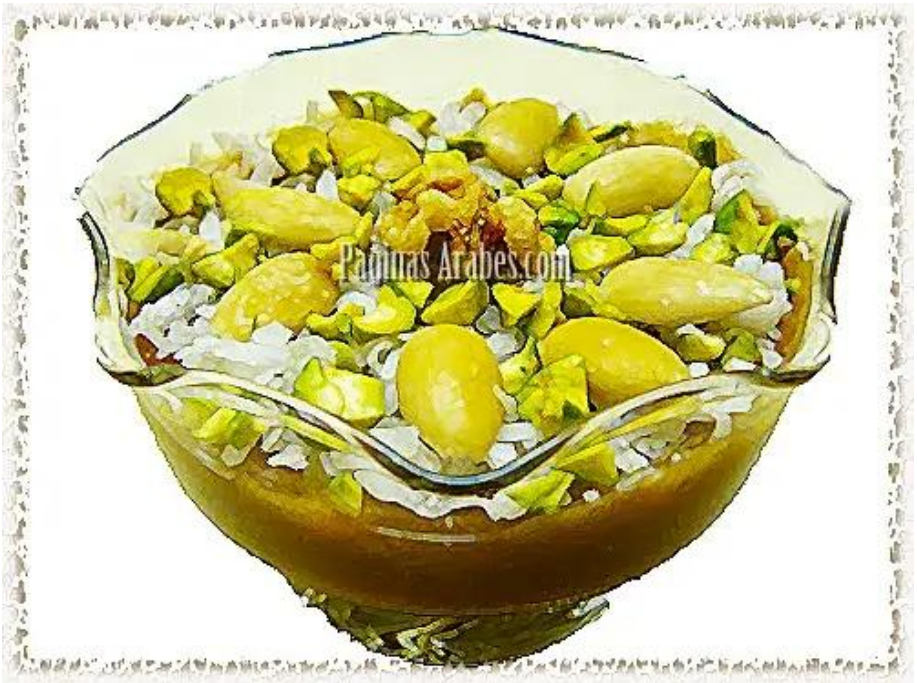
Groaning Cake Recipe | Postpartum Recipes | PBS Food | PBS Food

Meghli

Meghli (arabiaksi ”keittää”) on libanonilainen riisijauhosta keitetty, makea vanukas. Sitä keitetään suuret määrät lapsen syntymän kunniaksi ja tarjotaan kaikille vieraille 40 päivän ajan. Meghli maustetaan aniksella, fenkolilla, kanelilla ja kuminalla. Päälle laitetaan paljon mantelia, saksanpähkinää, pistaasia, kookoshiutaleita ja pinjansiemeniä.

Meghliä syödään Libanonissa myös jouluna, Kristuksen syntymän kunniaksi.

Meghli - Simply Lebanese

Kuva: Meghli (Budín de arroz Libanés) – المغلي

Juutalainen 40. päivän puhdistautuminen

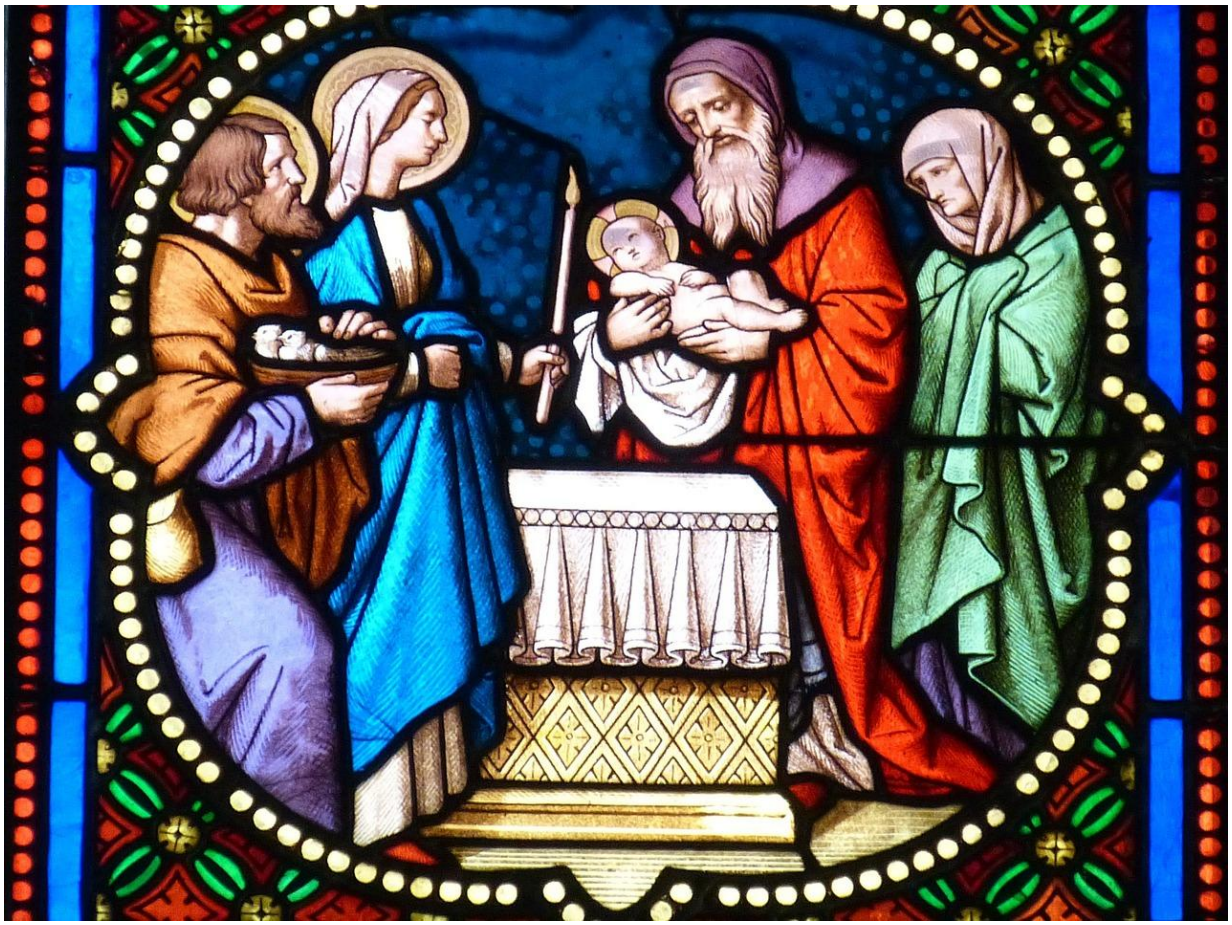
Juutalainen laki määrää poikalapsen synnyttäneelle naiselle 40 päivän puhdistautumisajan – jos lapsi on tyttö, kestää epäpuhtaus 80 päivää. Kun määrätty aika on kulunut, tulee toimittaa Jumalalle uhri ja näin puhdistua rituaalisesti.

Tänä päivänä synnyttänyt juutalaisnainen puhdistautuu rituaalisesti mikve-kylvyssä. Erään tulkinnan mukaan kristillinen kaste periytyy mikvestä.

Mikve ja rituaalinen puhtaus - Helsingin juutalainen seurakunta

Kristuksen temppeliintuonnin juhlaa nimitetään toisinaan Jumalansynnyttäjän puhdistautumiseksi. Juhlan evankeliumissa on kuvatut tapahtumat viittaavat nimenomaan juutalaisen lain määräämään 40. päivän rituaaliseen puhdistautumiseen. Lapsensynnyttäjän puhdistautumisesta kerrotaan 3. Mooseksen kirjan luvussa 12.

Juhlaikonissa Joosefin kädessä on kaksi kyyhkyä. Ne ovat Mooseksen lain määräämät uhrit, jotka tuli toimittaa puhdistautumisajan päätteeksi.

Kuva: Pixabay

Helmikuun latinankielinen nimi on februarius, joka juontuu sanasta februum, puhdistautuminen. Ennen Kristuksen temppeliintuontia roomalaiset juhlivat helmikuussa Lupercalia-juhlaa, johon liittyi puhdistautumisriittejä.

Ortodoksinen kirkottamisperinne

Ortodoksinen kirkottamisperinne perustuu juutalaiseen 40. päivän puhdistautumisrituaaliin, joka on kuvattu juhlan evankeliumissa. Kirkottamisessa synnyttänyt äiti otetaan 40 päivän lapsivuodeajan jälkeen takaisin kirkon yhteyteen. Samalla siunataan vastasyntynyt lapsikin.

Äiti luovuttaa vauvan papille kirkon ovella. Pappi lukee kirkottamisrukoukset ensin solealla, alttarin edessä. Tämän jälkeen hän vie vauvan sivuovesta alttariin ja kiertää alttaripöydän, pysähtyen jokaisella neljällä sivulla. Lopuksi hän palauttaa lapsukaisen äidille. Myös äidin puolesta rukoillaan.

Kirkottaminen toimitetaan yleensä kasteen jälkeen, ja sen yhteydessä vauva osallistuu kumminsa kanssa ensimmäisen kerran ehtoolliselle. Tämä on kuitenkin enemmänkin tapa, kuin sääntö.

Kuva: Pixabay/ trelismat

Onko teillä kuvia lapsen ja äidin kirkottamisestä? Kristuksen temppeliintuonnin juhlaa voi viettää muistelemalla omaa kirkottamista ja kertomalla lapselle siitä.

Kirkottaminen – Ortodoksi.net

Kirkottamista voi tavallaan verrata kuusnedälisiin eli 40. päivän panihidaan. Tuolloin ajatellaan edesmenneen lopullisesti kiinnittyvän tuonpuoleiseen. Kuusnedäliset myös päättävät omaisten suruajan. Samalla tavalla kirkottaminen päättää lapsivuodeajan ja kiinnittää syntyneen tämänpuoleiseen.

Lapsivuodeajan tarkoitus on suojella vastasyntynyttä ja vastasynnyttänyttä. Valitettavasti lapsivuodeajan päättymiseen liittyvät riitit on joskus ymmärretty taikauskoisesti, ikään kuin lapsivuodeajan tarkoitus olisi suojella muuta yhteisöä vastasynnyttäneeltä äidiltä, joka on epäpuhdas. Juutalaisen lain mukaan verenvuoto, myös kuukautiset ja jälkivuoto, tekivät ihmisen rituaalisesti epäpuhtaaksi ja siksi kelvottomaksi käymään pyhään tilaan.

Valtaosa ortodoksisista paikalliskirkoista ei liitä lapsivuodeaikaan ja kirkottamiseen enää mitään ajatusta rituaalisesta puhtaudesta tai epäpuhtaudesta. Paikallisissa käytännöissä on kuitenkin eroja. Paikoin vastasynnyttäneet naiset pidättäytyvät palveluksiin osallistumisesta lapsivuodeaikana lähinnä kunnioituksesta vanhaa perinnettä kohtaan, mutta myös levätäkseen. Paikoin taas äiti ei tule kirkkoon, mutta pappi voi viedä ehtoollisen kotiin. Suomessa lapsivuodeaikaa ei nähdä puhdistautumisaikana vaan lepoaikana, jolloin äiti saa itse päättää vointinsa mukaan, missä määrin ja miten osallistuu seurakuntaelämään vai osallistuuko lainkaan. Kirkko ei kuitenkaan aseta osallistumiselle mitään rajoitteita.

Valitettavasti on edelleen niitäkin paikalliskirkkoja, joissa naiset eivät saa lähestyä Pyhiä Lahjoja jälkivuodon ja kuukautisten aikana. Ekumeeninen patriarkaatti ja Suomen ortodoksinen kirkko torjuvat tällaisen käytännön aivan yksiselitteisesti. Ortodoksista etiikkaa ja sosiaalieetosta käsittelevä, vuonna 2020 julkaistu asiakirja *Maailman elämän edestä* sanoo aiheesta seuraavasti:

Todellisuudessa, vaikka ortodoksinen kirkko onkin pitänyt aina opillisella ja teologisella tasolla kiinni naisten ja miesten persoonallisesta tasa-arvosta, kirkko ei aina ole pysynyt tunnollisesti uskollisena tälle ideaalilleen. ***Kirkko on esimerkiksi aivan liian pitkään pitänyt kiinni muinaisiin ja olemukseltaan taikauskoisiin ennakkoluuloihin perustuvista rukouksista ja ehtoolliskäytännöistä, jotka koskevat naisen kehon puhtautta tai epäpuhtautta, ja on jopa sallinut rituaalisen epäpuhtauden ajatuksen tulla liitetyksi lapsen synnyttämiseen. Yhdenkään ehtoolliselle rukouksien ja paaston kautta valmistautuneen naisen ei tulisi epäröidä lähestyä ehtoollismaljaa.***

(Maailman elämän edestä, §29)

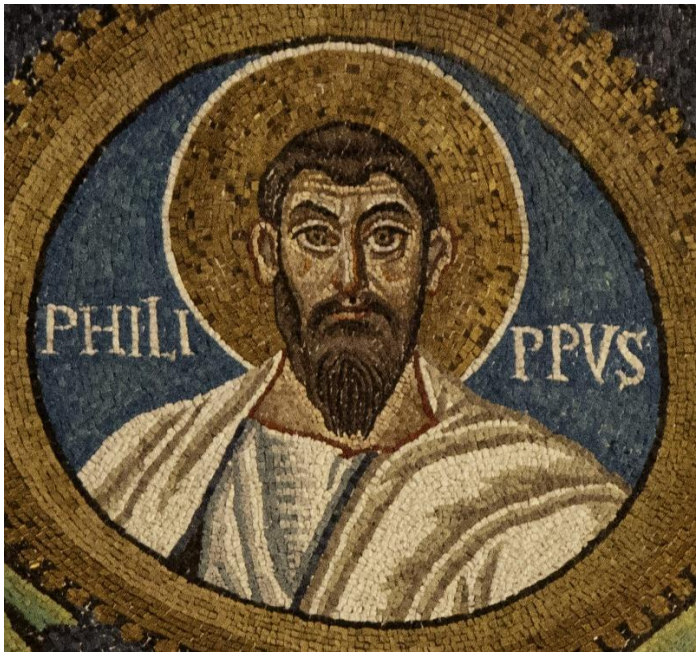
Koko dokumentti on luettavissa täältä: Maailman elämän edestä - Suomen ortodoksinen kirkko

Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi

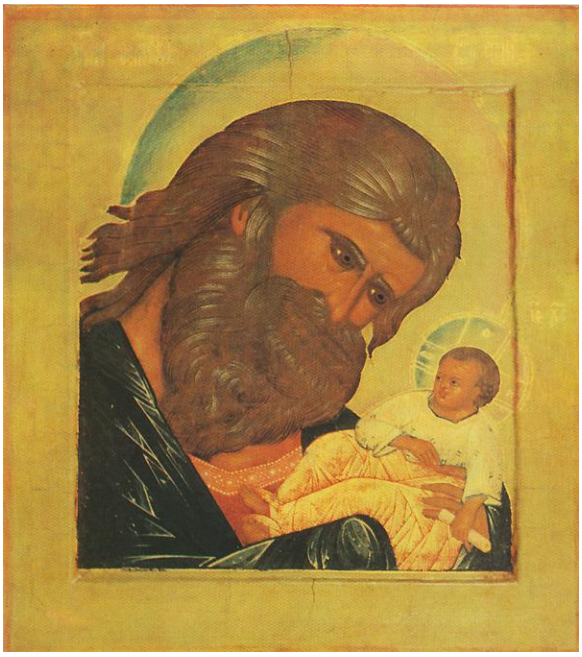
Kristuksen temppeliintuomisen juhla on nivelkohta joulun ja pääsiäisen välillä. Se on viimeinen jouluun sidottu juhla, joka päättää lopullisesti Kristuksen syntymän, ympärileikkauksen ja kasteen juhlakauden. Temppeliintuonti on ”talvipääsiäisen” päätösjuhla. Talvipääsiäiskaudella on juhlittu Jumalan syntymistä ihmiseksi ja ilmestymistä maailmalle.

Kristuksen temppeliintuonti on talven juhlakauden täyttymys. Jumalan lupaama, ja profeetoiden ennustama Messias ilmestyy Israelin kansalle Jerusalemin temppelissä.

Temppeliintuonnin myötä päätetään lopullisesti joulunvietto ja käännetään katseet suureen paastoon ja Kristuksen ylösnousemuksen odotukseen.

Vasen kuva: Flickr / Lawrence OP

Oikea kuva: Orthodox Church in America

Jouluun valmistautuminen aloitettiin pyhän Filippoksen paastolla 40 päivää ennen joulua. Pyhä Filippos oli Kristuksen opetuslapsi, joka julisti löytäneensä sen, josta Mooseksen laki ja profeettojen kirjat todistavat, ja kehoitti ”**Tule, niin näet**” (Joh. 1:45–46).

Juhlakausi päättyy 40. päivänä joulusta Kristuksen temppeliintuontiin. Juhlan evankeliumissa vanhurskas Simeon sanoo: ”**Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi**” (Luuk. 2:30).

Vanhurskaan Simeonin rukous (Luuk.2:29–32) luetaan jokaisen ehtoopalveluksen lopussa.

Herra, nyt sinä annat palvelijasi rauhassa lähteä, niin kuin olet luvannut.
Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut:
valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa kansallesi Israelille.

Kynttelimessu (Candlemas)

Katolisessa kirkossa Herran temppeliintuomisen juhlaa kutsutaan kynttiläpäiväksi – Suomessa vanhastaan kynttelimessuksi. Katolisessa kirkossa siunataan kynttiläpäivän messussa (lat. Missa Candelarium) koko vuoden liturgisessa käytössä olevat kynttilät. Messun lopuksi toimitetaan juhlallinen kynttiläsaatto kantaen siunattuja kynttilöitä

Jotkut ortodoksiset paikalliskirkot tai seurakunnat ovat myös omaksuneet tavan siunata tuohuksia. Kyseessä on alun perin roomalaiskatolinen perinne, mutta se on omaksuttu joissakin Itä-Euroopan ortodoksisissa paikalliskirkoissa jo keskiajalla.

Kuva: Pixabay/ djedj

Mehiläisvahakynttilöiden siunaaminen on ensihedelmäuhri. Katolisten alttarikynttilöiden tulee sisältää 51% mehiläisvahaa.

Kynttiläpäivänä Keski-Suomessa syötiin rasvaliemeen keitettyä ohrapuuroa, kynttelipuuroa. Puuron tuli olla niin sakeaa, että keskelle sai pystyyn kynttilän.

Savossa keitettiin kynsirokka tai sorkkavelli. Se oli teuraseläinten sorkista keitetty lihakeitto.

”*Siankynttä kynttelinä, lapaluuta laskiaisna*.”

Joissakin ortodoksisissa paikalliskirkoissa tai seurakunnissa voi kirkkokansa tuoda kynttiläpäivänä omat mehiläisvahakynttilät kirkkoon siunattavaksi. Suomessa tapa ei ole rantautunut seurakuntiin, mutta ainakin Valamon luostarissa siunataan kynttiläpäivänä tuohuksia.

Kynttiläpäivä on usein suuren paaston kynnyksellä. Tällöin voi jo suunnata katseen pääsiäiseen ja tehdä mehiläisvahalevyistä kynttilät pääsiäiskirkkoon. Pyhän tulen anto saa entistäkin syvällisemmän merkityksen, jos pyhän tulen ottaa vastaan kynttiläpäivänä tehtyyn kynttilään. Samalla kynttilällä voi myös tuoda pyhän tulen kotiin.

Eri värisiä mehiläisvahalevyjä saa edullisesti mm. askartelukaupoista ja niistä on helppo pyöritellä kynttilöitä. Kuinka tehdä omia mehiläisvahakynttilöitä

Viimeinen ilta kynttilänvalossa

Irlantilaisen sanonnan mukaan kynttelipäivänä tulee luopua kynttilöistä ja kynttelikköistä, ja nauttia illallinen päivänvalossa.

Throw the candles and candlesticks away,

and eat your supper by the light of day.

Sanonta kertoo siitä, että helmikuun alussa valo lisääntyy siinä määrin, että ehtoolla näkee jo luonnonvalossa. Vanha kynttiläpäivän perinne onkin nauttia juhlallinen kynttiläillallinen vastasiunattujen kynttilöiden valossa. Tämän jälkeen kynttelikköt kerätään pois, odottamaan taas pimeneviä iltoja.

Irlannissa kerätään kynttelipäivänä pois, paitsi joulukoristeet, myös kynttelikköt.

Imbolc

Katolisessa perinteessä on keskiajalta asti ollut tapana kerätä joulun koristekasvit, oljet, kranssit ja joulukuusi pois Kynttiläpäivän aattona, ja polttaa ne. Englannissa uskottiin tuovan huonoa onnea, jos joulukoristeet olivat paikoillaan Kynttiläpäivänä. Koristeiden polttaminen on perua kelttiläisestä Imbolc-juhlasta, jota vietetään kynttiläpäivän esijuhlana, 1.2.

Imbolc on yksi kelttiläisen vuoden neljästä nivelkohdasta. Näitä vuotuisia siirtymäjuhlia vietetään polttamalla puhdistavia rituaalitulia. Vanhat kelttien vuotuisjuhlat perinteineen ovat sulautuneet kristillisiin kirkkovuoden juhliin.

Joulukoristeiden polttaminen Kynttiläpäivän aattona muistuttaa virpovitsojen polttamista pääsiäisajan päätösjuhlana (ks. Helatorstai). Puhdistavan tulen polttaminen on siirtymäriitti, jolla merkataan juhlan päättymistä. Koristeiden polttaminen kertoo siitä, ettei niihin suhtauduta pelkkinä ornamentteina, vaan ne rinnastetaan rukouskäytössä pyhittyneisiin esineisiin ja uhrilahjoihin, joita ei tule hävittää roskien joukossa.

Roomalaiskatoliset keräävät seimiasetelman pois vasta Kynttiläpäivänä tai sen aattona.

Kaikki pyhitetty tulisi hävittää polttamalla. Tämä koskee myös joulukoristeita, jos niihin suhtautuu uhrilahjoina.

Herran kohtaaminen (Сретение Господне, *Sretenie Gospodne*)

Herran temppeliintuonnin nimi on venäjäksi Kohtaaminen, sillä se kuvaa vanhan ja uuden liiton kohtaamista, sekä Jumalan ja ihmissuvun kohtaamista. Slaavilaisessa kulttuurissa se on myös talven ja kevään kohtaamishetki, kevättalven ensimmäinen päivä, Sretensky. Juhlaan liittyvät esikristilliset perinteet kertovat kiihkeästä kevään odotuksesta ja monet kansanuskomukset liittyvät sään ennustamiseen.

Teofaniasta alkaneet selkäviikot päättyvät kynttiläpäivään.
Kynttelinä talven selkä katkeaa, sanotaan.

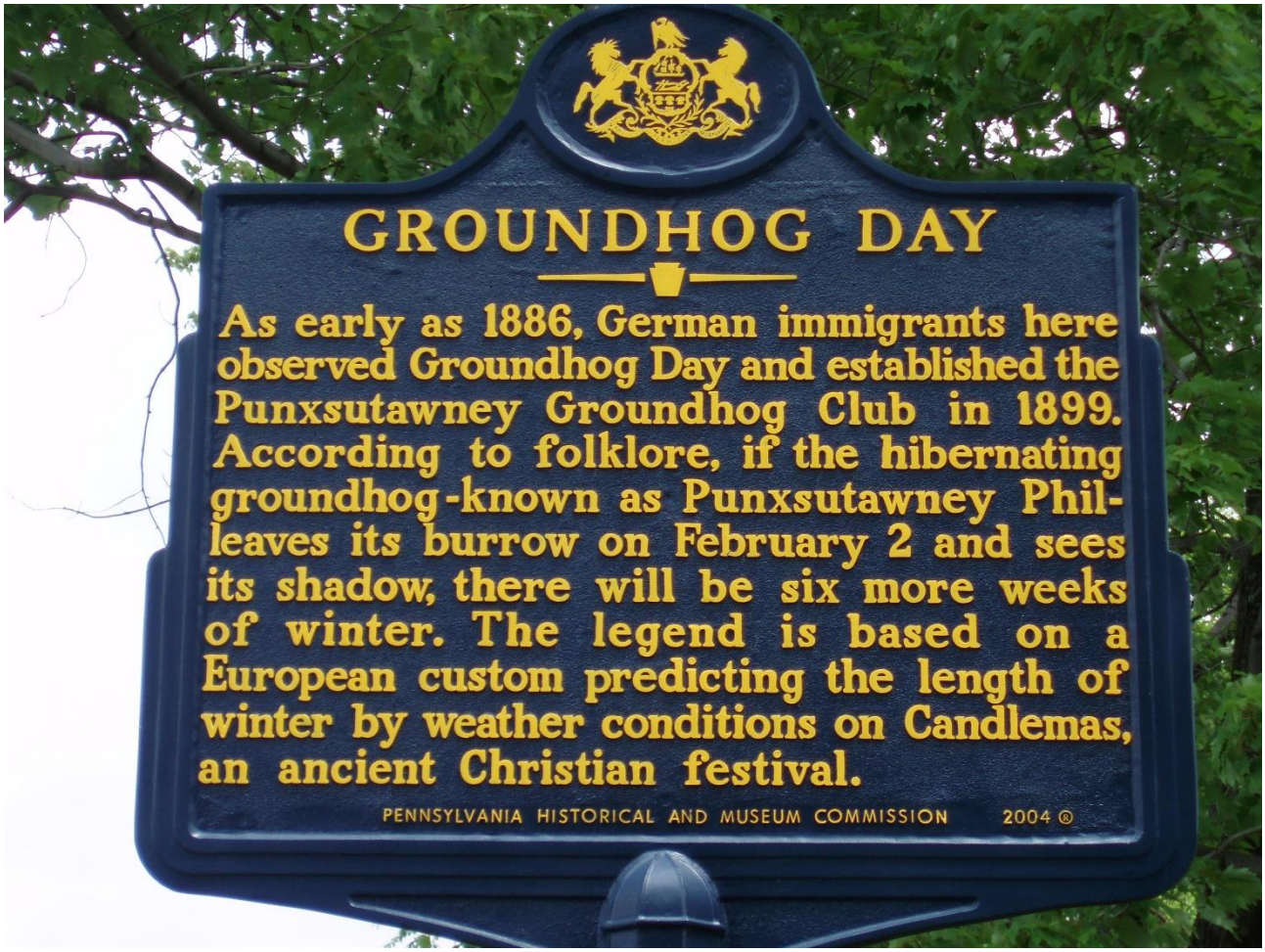
Kuva: Pixabay

Kynttiläpäivästä alkoi kevään odotus. Sanonnan mukaan ”ensimmäisestä kynttiläpäivän jälkeisestä suojasta on kymmenen viikon päästä suvi”.

Karhupäivä ja murmelipäivä

Unkarilaisen kansanuskomuksen mukaan karhu tulee kynttiläpäivänään pesästään ulos. Jos on aurinkoista ja se näkee varjonsa, se menee takaisin nukkumaan ja kylmää jatkuu kuukauden. Jos se ei näe varjoaan, se herää talviunilta ja kevät on tulossa.

Suomessa sanottiin, että karhu kääntää kylkeään kynttiläpäivänä.

Kuva: Flickr / Eddie~S

Keski-Euroopassa ajettiin metsämurmeli pesästään kynttelipäivänä ja ennustettiin talven pituutta sen varjosta. Siirtolaiset veivät perinteen uudelle manterelle mukanaan. Tästä syystä 2.2. onkin Kanadassa ja Yhdysvalloissa Goundhog Day, murmelipäivä.

Liichtmëssdag

Luxemburgissa lapset kulkevat Kynttiläpäivänä (Liichtmëssdag) talosta taloon, toivottavat siunausta ja terveyttä ja laulavat *Léiwer Härgottsblieschen* -laulua. Kädessään laulajilla on lyhdyt tai kynttilät. Palkaksi lapsille annetaan hiukan rahaa tai makeisia. Saksassa vastaava on tapana Martinpäivänä (11.11.)

Kelttiläisen Imbolc-juhlan lisäksi perinteen juuret juontuvat Rooman valtakunnassa helmikuussa vietettyyn Lupercalia-juhlaan, johon kuuluivat soihtukulkueet ja vuohiuhri. Tuli symboloi puhdistautumista ja vuohiuhri hedelmällisyyttä (ks. 6.12.) 400-luvulla katolinen kirkko kielsi Lupercalia-juhlan ja se korvattiin Kristuksen temppeliintuomisen juhlalla, kynttilöiden siunaamisella ja kynttiläkulkueilla.

Tutustu Leiwer Hergotsblieschen -lauluun, jota lapset Luxemburgissa laulavat kiertäessään ovilla lyhtyjen kanssa. https://www.youtube.com/watch?v=HG0xls47hl4

Kuva: Wikimedia Commons / GilPe

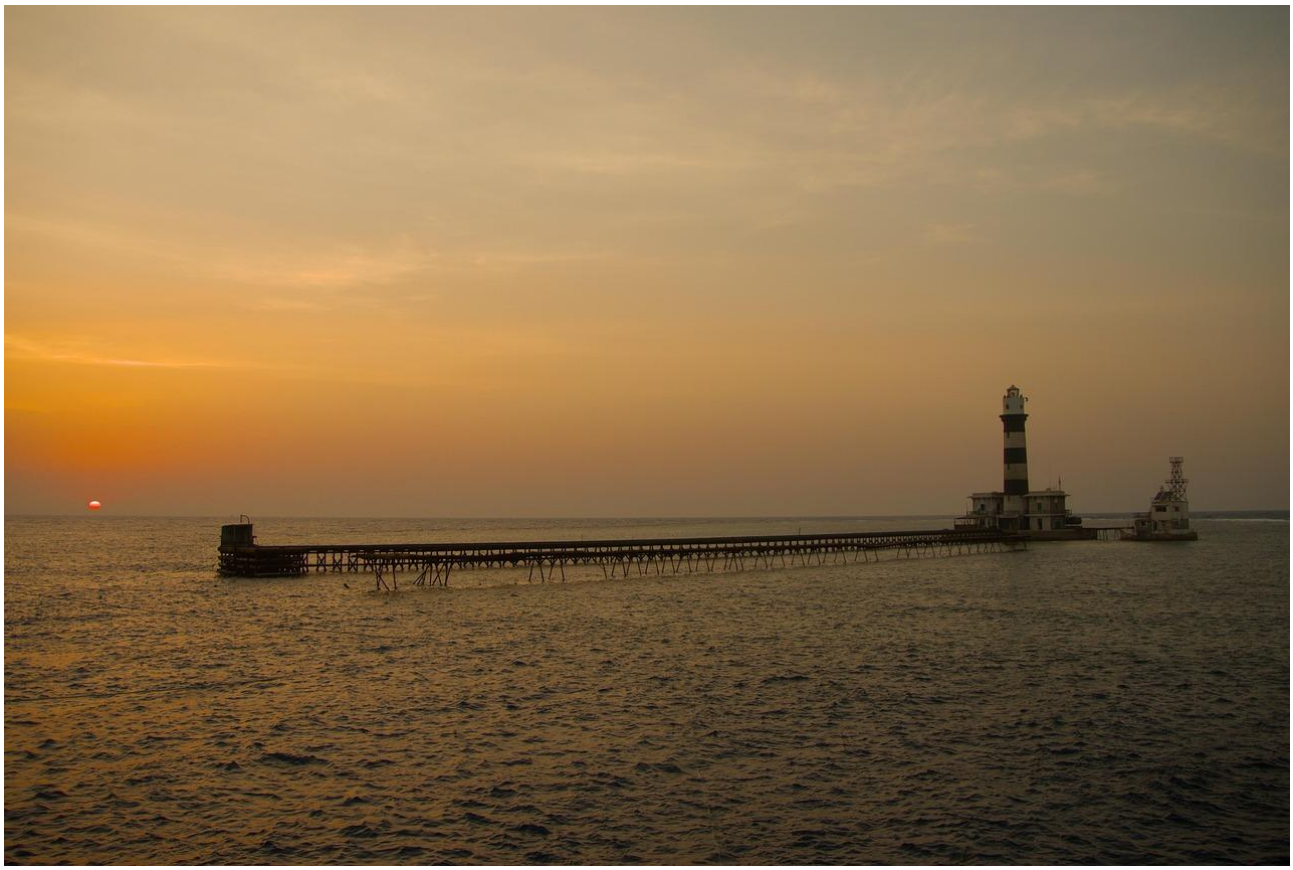
Helmikuun alussa pitää Luxemburgissa varoa lyhtyjen kanssa kiertäviä lapsia.

Gromnica

Puolassa juhlan aattona koristellaan mehiläisvahakynttilä, joka viedään juhlamessuun siunattavaksi. Juhlamessun lopuksi alttarilta jaetaan tuli uskovien kynttilöihin ja toimitetaan saatto kantaen palavia, siunattuja kynttilöitä. Tätä saattoa uskovat jatkavat koteihinsa saakka tuomalla kotiin siunatun kynttilän ja elävän tulen. Perheen isäntä tekee kynttilällä ristinmerkin kaikkien ovien ja ikkunoiden luona ja tiputtaa tipan mehiläisvahaa kaikille kynnyksille. Eteisen ja tuvan väliseen ovenkarmiin poltetaan kynttilän liekillä risti. Hellaan ja lampukkaan annetaan tuli siunatusta kynttilästä.

Katolisessa perinteessä siunattuja kynttilöitä pidetään vahvoina sakramentaaleina, jotka karkottavat pahaa, torjuvat tuhoavia luonnonvoimia (mm. myrskyä ja salamoita) ja suojelevat petoeläimiltä, sairauksilta ja onnettomuuksilta. Kynttilän valo ja puhdistava lämpö rinnastuvat Kristukseen, joka vaikuttaa sakramentaalien kautta.

Gromnicaa, siunattua kynttilää, poltettiin kastejuhlissa, häissä, ruumiinvalvojaisissa, synnyttäessä ja sairastaessa. Etenkin lapsia siunattiin polttamalla hiuksia ristinmuotoisesti: hieman edestä, takaa ja molemmilta sivuilta. Kynttilä asetettiin vainajan käteen arkkuun, valaisemaan tietä iankaikkisuuteen. Rajuilmalla gromnica asetettiin ikkunalle palamaan – gromnica tarkoittaakin ukkosmyrskyä.

Kuva: Pixabay/ It_was_a_pleasure

Majakassa poltettiin usein siunattua kynttilää, joka suojeli merenkulkijoita myrskyiltä. Abu Kizanin riutta ja majakka sijaitsevat Punaisellamerellä.

Matka Boska Gromniczna (Wojciech Grabowski 1908) Wikimedia Commons

Puolassa elävä tuli tuodaan kotiin kynttilämessussa siunatulla kynttilällä, Gromnicalla. Ortodoksit tuovat pyhän tulen kirkosta kotiin suurella viikolla tai Pääsiäisyönä. Tulen liekillä siunataan koti.

Candelaria

Meksikossa leivotaan loppiaisena Kuninkaan kakku, jonka sisään piilotetaan Kristus-figuuri (ks. 6.1.) Se, jonka palaan Kristus sattuu, on sinä vuonna Kristus-vauvan ”kummi”. Kynttiläpäivänä kummin kunniatehtävä on pukea Kristus-vauvanukke (*Ninõ Dios*) Kynttiläpäivän juhla-asuun.

Monissa meksikolaisperheissä on vanha Nino Dios -nukke, joka kiertää sukupolvelta toiselle, ja joka puetaan Candelaria-juhlana isoäidin ompelemiin pitseihin.

Nino Dios viedään juhlamessuun siunattavaksi. Jumalanpalveluksen jälkeen kummin tulee tarjota sukulaisille ja läheisille perinteinen tamales-ateria.

Kuva: Wikimedia Commons / Isaac1992

Nino Dios kumminsa sylissä ja juhlaan puettuna.

Kuva: Wikimedia Commons / Reptul

Yllä: Myös Neitsyt Marian patsaat puetaan juhla-asuun ja patsaiden käsiin asetetaan kynttilöitä.

Alla: Mexicossa Candelarian juhlaruoka on tamale, Etelä-Amerikan alkuperäiskansojen perinneruoka. Alkuperäiskansat uhrasivat tamale-kääröjä keväällä jumalille saadakseen sadetta ja satoa. Maissinlehtikäärön sisällä on lihaa, juustoa ja vihanneksi.

Astetta helpompi versio on Tamale-piiras. Tamale pie - Valio

Kuva: Pixabay/ lawdawgmon

Chandeleur

Crepes

Ranskassa ohukaiset (crepes) ovat perinteinen Chandeleur-herkku, koska muistuttavat muodoltaan ja väriltään aurinkoa – onhan kyseessä kevättalven juhla. Roomassa lettuja jaettiin kynttiläpäivän pyhiinvaeltajille jo 400-luvulla.

Kynttiläpäivän letut paistettiin perinteisesti messussa siunatun kynttilän tulella. Ensimmäinen paisto saatettiin kuivata ja säilyttää ruokakaapissa siunaamassa jokapäiväistä leipää. Siunatun kynttilän tulella paistettuun, öylättiä muistuttavaan ohukaiseen saatettiin suhtautua kuten siunattuun leipään. Vastaavia perinteitä löytyy useita (ks. 6.1., 25.3. ja ristinkumartamisen sunnuntai).

Jokainen syöjä vuorollaan heittää letun pannusta ilmaan, pidellen oikeassa kädessä pannua ja vasemmassa kolikkoa. Jos letunkääntö heittäen onnistuu, tuo se yltäkylläisyyttä koko vuodeksi.

Juhlatroparissa Kristusta kuvataan vanhurskauden Aurinkona. Helmikuussa auringonvalo lisääntyy huomattavasti.

Aurinkoa muistuttavat letut kuuluvat myös laskiaiseen, joka sijoittuukin usein Kynttiläpäivän läheisyyteen. Blineillä ja letuilla voi hyvin herkutella koko Kynttelipäivän ja laskiaisen välisen ajan.

Kuva: Pixabay/ DominiqueVince

Crêpes perustaikina (1.5.09) - Resepti

Navettes

Marseillessa crepes-lettujen sijaan syödään navettes-pikkuleipiä. Niitä leivottiin aikanaan vain Kynttiläpäiväksi ja ne siunattiin kirkossa. Niitä myytiin tai lahjoitettiin 12 kappaleen erissä: 12 keksiä toi onnea vuoden 12 kuukaudelle, minkä lisäksi 12 on raamatullinen luku.

Marseillessa sijaitsee kuuluisa leipomo, Le Four des Navettes, joka on lähellä sijaitsevan Abbay de Saint Victor -luostarin entinen leipomo. Kynttiläpäivänä kirkkokansa kulkee saatossa kirkosta (joka on Marseillen vanhin!) leipomoon, jossa arkkipiispa siunaa leipomon yli 200 vuotta vanhan uunin. Leipomossa navettes-pikkuleipiä paistetaan ympäri vuoden.

Navettes-leivonnaiset saattavat hyvinkin olla jäänne äitijumalattaren palvonnasta, mihin viittaisi ainakin keksien ”anatominen” muotoilu. Kristityt taas liittävät Navettes-kekseihin legendan, jonka mukaan Lasarus ja hänen sisarensa Martta ja Maria olisivat rantautuneet veneellä Marseillesiin – tästä syystä keksi on muotoiltu veneeksi. Toisen version mukaan rantautujat olivat kolme Mariaa (tai kaksi Mariaa ja Musta Saara). Tähän legendaan liittyvä kuuluisa kirkko, Saintes-Maries-de-la-Mer, sijaitsee Marseillesta länteen.

Tunnetko Marseillen "navette"-pikkuleivän? - Riviera This Week

Navettes (12 kpl)

1 muna
1,2 dl sokeria
ripaus suolaa
1 rkl appelsiininkukkavettä
2 rkl oliiviöljyä
½ appelsiinin kuori
3 dl vehnäjauhoja

Vatkaa muna, sokeri ja suola vaahdoksi.

Sekoita muut aineet ja lopuksi vehnäjauhot.

Vaivaa taikina tasaiseksi ja aseta muovikelmussa jääkaappiin vähintään tunniksi.

Jaa taikina 12 osaan. Muotoile pötköjä ja litistä niitä hieman litteäksi. Nipistä pötköjen päät ja leikkaa veitsellä viilto keskelle. Levitä viillon reunoja.

Sivele keksit maidolla ja paista 180 asteessa 15-20 min.

Ruusuvettä ja appelsiininkukkavettä saa etnokaupoista. Niitä käytetään paljon Välimeren ja Lähi-idän keittiöissä.

Kansainvälinen ortodoksisten nuorten päivä ja äitienpäivä

Vuodesta 1929 alkaen Kreikan ortodoksinen kirkko on juhlinut äitienpäivää 2.2.

Ortodoksisten nuorten maailmanliitto Syndesmos päätti yleiskokouksessaan kesäkuussa 1992, että 2.2. vietetään Kansainvälistä ortodoksisten nuorten päivää.

Ortodoksisten Nuorten Liitto ry perustettiin vuonna 1943. Se on kirkon lapsi- ja nuorisotyöjärjestö. ONL järjestää leirejä, koulutuksia ja tapahtumia, harjoittaa julkaisutoimintaa, tukee seurakuntien kasvatustyötä ja paljon muuta.

Etusivu :: Ortodoksisten nuorten liitto ONL ry

Nouse nuori ortodoksi on klassikko. Se on ortodoksinen hengellinen laulu, jonka on sanoittanut arkkipiispa Paavali (1914–1988). Laulu on julkaistu Vaeltajan lauluja -kokoelmassa 1950-luvulla.

Kuuntele Nouse, nuori ortodoksi

ONL:n verkkokauppa

ONL:n YouTube-kanava

Ortodoksisten lasten ja nuorten verkkolehti Tuohustuli

Trndez

Armeniassa Kynttiläpäivää vietetään 14.2. Armenian apostolinen kirkko juhlii Kristuksen syntymää Teofanian yhteydessä 6.1. ja neljäskymmenes päivä tästä on vasta 14.2. Juhlan vigiliaan kuuluu saatto kynttilöiden kanssa. Lapsille kaiverretaan appelsiineista lyhtyjä, joita he kantavat saatossa. Jotkut vievät elävän tulen kotialttarin lampukkaan, kuten Puolassakin.

Kirkon pihalle sytytetään kokko, jonka ympärillä tanssitaan. Kokon yli hyppääminen on ikivanha hedelmällisyysriitti ja tuo onnea. Erityisesti nuoretparit hyppivät tulen yli käsi kädessä. Tuhkaa otetaan myös kotiin ja käytetään ulkoisesti lääkkeenä, hieromalla sitä kipeisiin kohtiin.

Kuva: Wikimedia Commons / Գայանե Մարգարյան

Trndez on Armeniassa suuri juhla. Elävä tuli yritetään viedä kirkosta kotiin. Appelsiineista kaiverretaan lyhtyjä. Kirkkojen pihoille sytytetään kokkoja, joiden yli hypitään terveyden, onnen, siunauksen ja hedelmällisyyden toivossa.

Jumalanäidin tuskat

Juhlan evankeliumissa vanhurskas Simeon ennustaa Jumalansynnyttäjän tulevat tuskat, sanoen ”sinun omankin sydämesi läpi on miekka käyvä” (Luuk. 2:35). Tästä ennustuksesta on syntynyt ikonityyppi, jossa Jumalanäidin sydämen lävistävät seitsemän miekkaa.

Jumalanäidin seitsemän murhetta

Ikonin seitsemän miekkaa kuvaavat Jumalansynnyttäjän elämän seitsemää murhetta:

1. Simeonin profetia (Luuk. 2:22-35)
2. Pako Egyptiin (Matt. 2:13-15)
3. Jeesus-lapsen kadottaminen Jerusalemin temppeliiin (Luuk. 2:41-50)
4. Maria tapaa Jeesuksen Via Dolorosa -kadulla (Luuk. 23:27)
5. Jeesuksen ristiinnaulitseminen Golgatalla (Joh. 19:17-39)
6. Jeesuksen ristiltä ottaminen (Luuk. 15:42-46)
7. Jeesuksen hautaaminen (Joh. 19:38-42)

Katolisessa kirkkotaiteessa *Jeesuksen äidin tuskat* -kuvatyyppi on hyvin yleinen ja sitä kunnioitetaan 15.9. Ortodoksisessa kalenterissa *Kovien sydänten pehmittäjä* -ikonityyppiä juhlitaan mm. 13.8.

15.9. JEESUKSEN ÄIDIN TUSKAT, MUISTOPÄIVÄ - Katolinen kirkko Suomessa

Kuva: Pixabay/ leandro_monsieur

Tämä lapsi on pantu koetukseksi: monet israelilaiset kompastuvat ja monet nousevat. Hänet on pantu merkiksi, jota ei tunnusteta, ja sinun omankin sydämesi läpi on miekka käyvä. Näin tulevat julki monien sisimmät ajatukset. (Luuk. 2:34–35)

Jumalansynnyttäjän tuskat -ikonityyppi on vahvasti kytköksissä suureen perjantaihin ja lauantaihin. Se tunnetaan myös nimellä Stabat Mater Dolorosa. (Ks. suuri lauantai.)

Stabat Mater Dolorosa (Seisoi äiti tuskissansa)

Vinkkejä juhlan viettoon kotona

Kynttilät ja tuli ovat juhlan teema:

Polta lyhtyjä ja kynttilöitä ulkona ja sisällä.

Tee kynttilöitä mehiläisvahalevyistä.

Syö kynttilänvalossa.

Tee pimeässä lyhty- tai kynttiläkulkue vastapäivään talon ympäri, laulaen samalla juhlan troparia.

Polta joulukuusi, hävitettävät joulukoristeet tai muut vioittuneet sakraaliesineet ja uhrilahjat.

Kuva: Wikimedia Commons / LPfi

Jäälyhty sopii kynttiläpäivään. Jäälyhty valaisee talven kylmimmät illat – 9 ideaa | Kotona

Tuo tuli kirkosta kotiin. Jollet voi tuoda tulta, tuo kirkossa poltettu tuohus kotiin. Tee palava tuohus kädessäsi ristinmerkki kotiovella, eteisessä, huoneiden kynnyksillä. Sytytä lampukka tuohuksella. Polta kirkosta tuotu tuohus ikonin edessä heti tai myöhemmin jonakin erityisenä hetkenä.

Huolla ja puhdista lampukkasi. Tarkista, että tulevaksi vuodeksi on tarpeeksi öljyä, sydänlankaa ym. tarpeellista. Täydennä myös tuohusvarastosi tulevaksi vuodeksi.

Kristuksen temppeliintuonti on viimeinen jouluun sidottu juhla. Nyt viimeistään kannattaa kerätä pois viimeisetkin joulukoristeet.

Tee juhla-aikana kynttiläpuuroa, kynsirokkaa tai tamale-piirasta. Jälkiruuaksi lettuja ja navettes-pikkuleipiä.

Kristuksen vanhemmat uhrasivat kaksi kyyhkyä. Anna sinäkin uhrilahja esim. Filantropialle. Pyhäpäivänä ansiotyötä tekevän onkin hyvä antaa osa päivän tuloistaan almuina, jos talous sallii.

Lahjoita – Filantropia ry

Kuva: Pixabay

Tee itse appelsiinilamppu

Lintulan luostarissa valmistetaan Suomen ortodoksisen kirkon käyttämät tuohukset. Kirkossa kerätyt tuohuksenpätkät lähetetään takaisin Lintulan luostariin. Siellä ne sulatetaan ja niistä tehdään uusia tuohuksia.

Lintulan luostarin verkkokaupasta voi ostaa tuohuksia. Tuohuksia voi ostaa myös luostarissa sytytettäväksi, jolloin mukaan voi liittää esirukouspyynnön sisaristolle.

Tutustu tuohusten tekemiseen Lintulan luostarissa.

Lisää aiheesta

» Kynttilänpäivä

Herramme Jeesuksen Kristuksen temppeliin tuominen – Ortodoksi.net

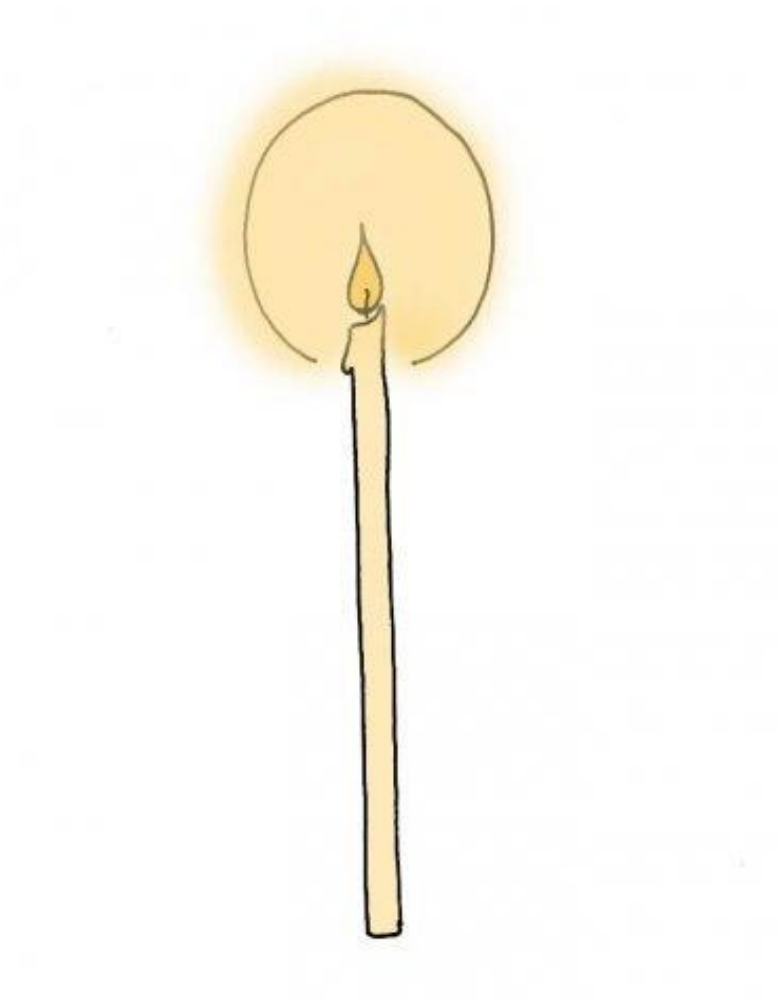
Herran temppeliintuominen: "Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi" | Aamun Koitto

Herramme Jeesuksen Kristuksen temppeliintuominen 2.2. - suuri kirkollinen juhla sekä ortodoksisten lasten ja nuorten päivä — Helsingin ortodoksinen seurakunta

Herran temppeliin tuomisen juhlana – Tsasounan suunnalta

Mehiläisvaha on erottamaton osa ortodoksista kirkkoa - Aamun Koitto

Isä Mikko Sidoroff: Temppeliintuomisen juhla

Kuva: Kirsi Vuomajoki / Ortoboxi

Kynttilöiden polttaminen on aina kuulunut kristittyjen kotien uskonnonharjoittamiseen. Kynttilöitä on poltettu arjessa ja juhlassa, iloissa ja suruissa. Kynttilän liekki kuvaa Kristuksen valoa ja läsnäoloa maailmassa.

Ortoboxi-tehtävät

Tuohus

Crossword

Täydennä Kristuksen temppeliintuomisen juhlan tropari

Profeetta Hanna - etsi erot

Crossword

Ortoboxi.fi - Palapeli

Ortoboxi.fi - Palapeli

Ortoboxi.fi - Palapeli

Tulostettava puuhamoniste tuohuksesta: Microsoft Word - V_TUOHUS

Tuohukset ovat tavallisesti valkoisia tai kellertäviä. Punaiseksi värjättyjä tuohuksia käytetään vain pääsiäisenä.

3.2. Pyhät vanhurskaat Simeon ja naisprofeetta Hanna

Jälkijuhlan ensimmäinen päivä on vanhurskaiden Simeonin ja naisprofeetta Hannan pyhän muiston päivä. Heidän kauttaan ja heidän myötävaikutuksellaan Jumala toimi Kristuksen temppeliintuonnin juhlana.

Kuva: Pixabay

Simeon ja Hanna olivat hyvin iäkkäitä. Ortodoksisella kirkolla ei ole varsinaista vanhustenpyhää tai muuta ikäihmisille omistettua juhlaa, mutta 3.2. voi yksityisessä rukouksessa muistaa vanhuksia. Puhelinsoitto, vierailu tai kyläkutsu varmasti myös ilahduttaisi korkeaan ikään ehtineitä.

Lisää aiheesta:

Simeon Herranvastaanottaja – Ortodoksi.net

Hanna Uuden testamentin profeetta – Ortodoksi.net

Raamatussa vanhuus ja viisaus kulkevat käsi kädessä:

Nouse harmaapään edessä, anna arvo vanhukselle ja pelkää ja kunnioita Jumalaasi. Minä olen Herra. (Leviticus 19:32)

Vanhuksillako vain on viisaus, pitkä ikäkö yksin antaa ymmärryksen? (Job 12:12)

Harmaat hapset ovat kunniaseppele, palkinto sille, joka oikein elää. (Sananl. 16:31)

Nuorukaisten ylpeytenä on heidän voimansa, vanhusten kunniana harmaat hapset. (Sananl. 20:29)

Kun nyt olen vanha ja harmaapäinen, älä hylkää minua, Jumala. Minä julistan tuleville polville kätesi mahtia ja tekojesi suuruutta. (Ps. 71:18)

Teidän vanhuutenne päiviin saakka minä olen sama, vielä kun hiuksenne harmaantuvat, minä teitä kannan. Niin minä olen tehnyt ja niin yhä teen, minä nostan ja kannan ja pelastan. (Jes. 46:4)

Kuule isääsi, jolta olet saanut elämän, älä halveksi äitiäsi, kun hän on vanha. (Sananl. 23:22)

Samoin te, jotka olette nuorempia, tyytykää asemaanne vanhimpien alaisina. Ja te kaikki: pukeutukaa keskinäiseen nöyryyteen, sillä Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon. (1. Piet. 5:5)

Ohjaa lapsi heti oikealle tielle, niin hän vanhanakaan ei siltä poikkea. (Sananl. 22:6)

Hurskaat kukoistavat kuin palmupuu, kasvavat korkealle kuin Libanonin setrit. Heidät on istutettu Herran temppeliin, he kukoistavat Jumalamme esipihoilla. Vielä vanhoinakin he ovat voimissaan, versovat ja vihannoivat, kertovat Herran oikeamielisyydestä. Herra on minun turvakallioni, hän ei vääryyttä tee. (Ps. 92:13–16)

Kuva: Pixabay/ sabinevanerp

Vanhuksilla on korvaamaton merkitys esimerkiksi perinteen välittäjinä.

Pääkaupunkiseudulla asuvilla on mahdollisuus tehdä vapaaehtoistyötä ortodoksisessa Hoivakoti Helenassa. Etusivu - Hoivakoti Helena

Kuva: Pixabay/ Coernl
Kannen kuva: Pixabay/ Coernl

Vihkosen laati: Maura Ihatsu

Kreditoimattomat kuvat: Maura Ihatsu